

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő s kiadó tulajdonosnál urica 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetés félévletik s pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. Kinevezések, előléptetések s névmagyarítás. Szabadság az ó és újkor fogalma szerint; Pulszky Ferenczről. Hagyjunk fel az újhuzással. Soprony, Gömör, és Szepes megyék közgyűlései, bácsi s hevesmegeyi tisztújítás; Pótlék Honthul. Budapesti napló. Magyar nyelvész társulat. Hazafüi kérelem és ismételt nyilatkozat a feladandó központi gazdasági intézet és példánygazdaság érdekében. Pestmegeyi gazdasági főkegyesület. Adakozások a vakok pesti intézete javára. Eleghírek Mosonybul.

Amerika (Különféle hírek Texas felől; Oregon-vidék 's az angol minsterség.) Spanyolország (Tehetetlen oppositio; kormányi rendeletek.) Portugália (Cortes bezárva; búnesemény.) Franciaország (Betegápoló szűkek; különös fölfedezés.) Schweiz (Metternich nyilatkozata a luzerni eseményekről nézve.) Lengyelország (zsidók eloroszítása.)

Magyar- és Erdélyország.

Ó. s. ap. kir. Föls. gr. Batthyányi Károly m. kir. udv. kanczellariát fogalmazót szintezten kormányhivatalná tisz. udv. titoknokká; — továbbá Dussil Illés sz. benedekrendi áldozópapot 's a pozsonyi kir. akademiánál physikai tud. tanítóját ugyanezen akademiának aligazgatójává kinevezni; — Korb Pál pesti kir. zálogházi tisz. vezetéknévénél; — Korb Pál 's a változtatás megengedni, végre Korb Jakabot a pesti kir. sőhivatal ellenőrt nyugalomba helyezni legkegyelm. méltóztatott.

A. m. m. kir. Helytartótanács Stankovics Károly eddig számfelveti fogalmazót, Daniél Ignác díjas fogalmazógyakornokot; Szalay István nádori kanczellariát hites jegyzőt; végre Lewald Resch Alajos és Hojtsy Gusztáv díjas fogalmazógyakornokokat valóságos fogalmazókká nevezte ki. Geyer Károly sugatagi kir. sókna-intéző hasonló tisztviselésben Szatimára helyeztetett 's helyébe Sugatagra Watternaux József róvászéki akna-intézőhivatali számtartó léptetett.

A. m. m. kir. udv. Kamra Zaura Károly győri harminczadi ellenőrt ugyanott harminczadossá; Punikh Károly ujmezei (neufeldi) harminczadost wimpingsi harminczad-ellenőrré; ennek helyébe Vallner Fer. hendorfi harminczadost hasonló minőségben Ujmezőre; Kaim Kamill kassai harminczad hivatalt irtokot ugyanott harminczadost helyettesít; végre Penetz, varasdi harminczad hivatalt gyakornokot nedelici tisztirnokká mozdította elő.

Szerkesztőségünkél köv. adakozások történtek: az árvaik számára t. Novák Antal temerini plebánus gyűjtéménye 8 p. ft; továbbá mltos Károlyi György gr. béltéki urod. tisztsége 50 v. frtot küldött oly czélból, hogy 25 v. ft az árvaik 's ugyanannyi a szépei szűkölködőknek adassék, végre a móri postarúl a szegény árvaik számára névtelenül csupán — id — aláírással 5 pengő forintot.

Sági Sághy Antal es. kir. nyug. alezredes több ns megye thirája hosszas betegeskedés után f. e. april 20án élte 64ik évében N. Igmádon elhunyt. Béke poraira!

Szabadság az ó és újkor fogalma szerint.

Vannak szavak, melyeket politikai discussiókban mindenki ajkairól penget 's mindenki máskép értelmez, ilyen különösen a szabadság, melynek varázsereje ezredeket óta olyannyira ismértes, hogy nevét még a zsarnok is ritkán szokta parancsaiban elfeledni. Ne csudálkozzunk azonban, ha ezen szó fogalma iránt oly különbözők a nézetek, ha azt ez a renddel hozza ellentétbe, midőn amaz a renddel azonosítja: ha itt az aristokratiai „semmit rólnuk nélkülünk”-jében kerestetik, midőn ott nevében népképviselőt követeltetik, mert ha jelennel a multat összevetjük, nem fogjuk tagadhatni, hogy azon eszme, melyet az athénei görög, a római polgár, Velencez v. Florenz középkori lakója a szabadság nevével jellemzett, hatalmasan eltér a mostani angol vagy francziának szabadságról eszméitől. Szabadságról vértettek el Brutus és Algernon Sidney, 's még is különböző ügyért áldoztak fel életüket, szabadságról küzdötték Florenz és Páris polgárai a tizenhatodik és tizenkilencedik században, 's még sem küzdöttek ugyanazonegy eszmeért, — mert a szabadság sokoldalú 's különböző szempontból veszi azt fel minden század, minden nemzet, a mint azt egyéb érdekei eszméji kívánják.

Az ó és középkor szabadság alatt csak azt értette, hogy a főhatalom az állományban, a kormány és igazgatás mindig a népnek közvetet vagy közvetlen kifolyása legyen, 's hogy az egész nép, vagy annak legalább tetemes része közvetlenül folyjon a közdolgok igazgatásába. Ez volt a régiek szabadsága, tekintet nélkül arra: vajjon az, ki választás által a főhatalommal feldiszesített, csak kevés napig maradand é az uralkodó széken, mint a florenzi gonfaloniere, vagy élte fogytáig, mint a velencei

doge. Azzal pedig, hogy a szabadságnak ezen értelmezése mellett az egyedeknek személy- és birtokbátorsága nem volt elegendőn biztosítva, azzal nem gondolt az ó- és középkor fia, mert felfogása szerint az egyedek összesére, az állomány, több tekintet érdemlett, mint akármely egyed, az egyed érdekét mindig alárendelte az állománynak, 's nem hitte a szabadságot megsértettnék, ha az athénei polgárok legkitünőbb társait Aristidest vagy Themistoklest tíz évi száműzésre kárhoztatták, nehogy befolyásuk szabad institutiók felforgatására használtassék. A birtok és személy sérthetlensége nem volt az állomány alapelve, 's minden biztosítása csak azon változásban alapult, mely kormányban 's igazgatásban időszakonként bekövetkezett, mi által az, ki most annyi felett uralkodott, talán már kevés hónap multával ismét egyszerű polgárrá lett, azok sorába visszalépett, kik csak imént uraltak, 's azok boszszujától rettegett, kiknek érdekeit hivatalnok korában megsértette.

Időnkben ezen eszmék nincsenek már a szabadsággal kapcsolatban, a szentszék birtokát senki sem tartja szabadnak azért, hogy a pápa választásnak köszöni magas állását; a közigazgatásban közvetlen részvétet pedig az angol és francia nem követeli; mert új korban a szabadság leginkább személy- és birtokbiztonsághban áll, ezek az ujkor állományok alapkövei. Ha angoltól kérdezzük: miben találja szabadságát, azt feleli, abban, hogy háza a leghatalmasnak önkénye ellen is bevehetetlen erősség, abban, hogy testében és személyében csak törv. idézés, 's honfársainak itélete után bántathatik. Hogy pedig ezen két fő eszme meg ne sértezzék, azért szükséges neki a parlament, 's a nép befolyása a t. hozásba, mely nála nagyobb részt nem egyéb, mint ellenőrség. A francia még egy más eszmét is köt a szabadsághoz, az egyenlőséget, mint a szabadság elváhatlan társát, 's ő képes eltérni a rendőrség előleges házkutatását 's letartóztatását, ha azon meggyőződésben nem háborítatik, hogy ez személykülönbség nélkül mindenkit érhet. — A tizenkilencedik század fogalma szerint az összes állomány érdeke nem nyomhat annyit, mint az egyedek birtokbiztonsága, 's míg az ó korban a közdolgok tekintetéből fölládoztatott egyed, még panaszkodni sem mert, korunkban az állomány legfőbb céljai is csak egy létesíthetnek, midőn az egyednek szerzett jogaival összeütözköznek, ha azon egyed tökéletesen kármentesített 's jogából törvényes uton kisajátított. A személy- és vagyonbátorságnak ezen a régiek előtt ismeretlen tisztelete az új korunk legjellemzőbb institutióin veres fonálként szövődik keresztül, ez az ipartestületek elosztását szülte, a kereskedési szabadságot 's azok következtében a versenyzés áldás- és átokteli elvének megállapítását, mely hasonló tért nyit ugyan mindenkinek ereje kifejtésére, de a szegényebbet, ügytelenebbet 's gyöngébbet a természet törvényei szerint a gazdagabbnak, ügyesebbnek 's erősebbnek kezébe keríti 's a pauperismust neveli, az európai társasági állapotok ezen rákfenéjét. Az egyediségnek ezen bálványozása azonban — melynek eredete a római jogban rejlik — lassan lassan szünni kezd, a laissez faire politika, a kereskedési szabadság igénylése, és concurrentia dícsérete háttérbe kezd szorulni a tan, hogy az ember ha egyedül önére jére bizatik, épen a szabadság örve alatt az erősebbnek 's gazdagabbnak rabszolgájává lesz, naponként több apostolt számít; az iparszabadság helyébe napirendre jó az ipar-szabályozás, a szabad kereskedés helyébe a védrendszer, 's az ó kor alap eszméje a közállomány felől, melyből a szabadság ó-kori fogalma következett, ismét lábra kezd kapni; 's mély jogbölcsészek fáradoznak azon combinatiók keresésében, melyek az ó s jelenkor fogalmait a szabadságról egyiránt kielégítencék, v. mint némelyek közölök mondják, „melyek a szabadságot a renddel összhangzásba hozzák, mert rend alatt végtére még sem érthetünk rendőrséget, hanem azt, a minnek megőrzésére a rendőrség felállított: a személy- 's vagyonbátorságot.

Hogyhamár a magyar alkotványt a szabadság ezen kettős szempontjából vizsgáljuk, azt fogjuk találni, hogy ebben az ókori szabadság fogalma uralkodik, mert a közgyűlés végzése kárpótlás nélkül foglalja el még most is a tért, melyre országutat épít, a törvényhozás kárpótlás nélkül törli el az urbéri csirke- és tojásadót, a megyei nemesség pedig bőven tartja kipótoltnak azon sebeket, melyeket az alispánok szolgabírák 's küldöttségek eljárásai néha a személy- és birtokbátorságon ejtenek, azon közvetlen befolyása által, melyet választások 's megyei határozatok által nemcsak a törvényhozásban, hanem a közigazgatásban is gyakorol, mert megyei szerkezetünk által a szent korona tagsága, mely minden nemesnek attribútuma, nem pusztá szó, a nemes valóságos tagja a főhatalomnak 's részese a souverainitásnak. 'S ez azután oka, hogy a magyar nemes a szabadságot a megyei életben keresi inkább, mint az országgyűlésben, hogy az utasításoktól 's ezekbe közvetlen törvényhozási befolyásától nem akar megválni, habár Magyarország drága pillanatai általok elpazaroltatának, sőt hogy a követi verificalionalis kérdésnél jobban szereti a pártos bírósgágot, mint a megyei autonomia csonkítását. — A szabadság ezen felfogása, mely a megyei közéletet áthatja, meg nem egyezhetik a külföldön divatozóval, hazánk a szabadságot a közigazgatásban személyes részvétben, a külföld a személy- és vagyonbátorsághban találja, 's azért ne csudálkozzunk azon, hogy vannak köztünk is szellemdús, tudományos férfiak, kik közéletünk alapvét a szabadsággal, minálök nem egyéb, mint tökéletes személy- és vagyonbátorság, és az egyednek minél korlátlanabb kifejlődhetése, összeegyeztetetők nem tartják 's kik ugyanazért a testületeknek nem barátai, a szabadság érdekében a megyei hatóság korlátoztatását és minden hatalomnak központorisát (centralisatióját) követelik, 's a nemzet befolyását a közdolgokba csak ellenőrködés gyanánt kívánják megalapítani, úgy, hogy a megye köteles legyen feltétlenül végrehajtani a kormány parancsát, az országgyűlés pedig a régi törvény szavai szerint a sérelmek orvoslásának leghathatós eszközüvé váljék. Mi ellenben a sors egyik legbecsesb ajándékának hisszük azt, hogy az ó-kor fogalma a szabadságról azon időig életben maradt a magyarnál, melyben az egyedi szabadság korlátansága, 's az önzés uralkodása más nemzeteknél egy uj nemű rabszolgaságra vezetett, a testületi hatalmak megszüntetésének és a versenyzésnek elvével fogva, mely a gyengébbet az erősebbnek feláldozza, legerősebb pedig mindig a kormány — mint azt az angol gyárnépességnél, 's az egész francia nemzetnél látjuk, mellynél az egyenlőség cultusa által a nemzet minden osztályai és tagjai egyenlőn megerőtlenítettek, annyira, hogy csak általános zendülés és forradalom által állhatnak ellen a kormánynak, hogyha ez törvénytelen ségekbe merülne. 'S midőn így látjuk hogy a pauperismus bajai ellen ovószérül különösen a népnek közvetlenebb befolyása igényeltetik a beligazgatás több ágába, *) akkor nálunk meg van már alapítva ezen rendszer, 's megoldva szavados szokások által azon kérdés, melyet más nemzeteknél talán csak kard fog keresztülvághatni.

Nem akarom azonban a mondottak által a megyei szerkezet hibáit elpalástolni, nem akarom menteni azon kihágásokat, melyek nevében követeltnek el, hanem más részről nem hihetem el soha, hogy a személy- és vagyonbátorság a megyei rendszer által kérdésbe hozassék, vagy hogy egyenesen ki mondjuk, nem lehetek meggyőződve, hogy a megyei rendszer a törvények szigorú végrehajtását lehetőtlenné tegye, 's erélyes kormányval összeütöközés nélkül meg ne férhessen. Mert vannak, kik az erélyes kormányt a megyei rendszerrel ellentétbe hozzák, 's ezen két hatalom kölcsönös érintkezéséből szükségképen összeütöközést következtetnek, mely csak úgy végződhetik, ha egyik a másikat tökélete-

*) Lásd Deutsche Vierteljahrschrift aus Anlaß der Fabrics Unruhen.

1845.

... fog reggeli ... haszonbérle ... bánatpénzzel ...

... amara részéről ... Ujlakon az ... ivatal fölözla ... íspán hivatal ... 15 öl ... 200 ...

... rni vágyók fo ... rosi k. k. kor ...

... Pesten ... kapható:

... Jambor P. és ... 1 ft e p.

sen absorbeálja. — Mikről másszor. P u l s z k y F e r e n c z.

Hagyjunk fel az újhuzással! Némelly szerkesztő és nem szerkesztő urak látszanak maguknak igen tetszeni, ha másokat — kik honuk iránti tiszta buzgalmukból, más nemzet történetei nyomán, illy sok tekintetben hátramaradt honban, mint édes miénk, annak előmenetire valamit javasolnak vagy tesznek — neveléségethették 's gyanúsíthatják, természetesen vagy azért, mert az nem tőlük származott, v. azért, mert érdekükbe ütközik, de ritkán azért, mert ők másképp meggyőződtek. 'S ha illy kezdő még történetesen nem méltóságos vagy nagyságos, özőnlík ellene vagy a' „bellum nihil habentium contra aliquid habentes“ vagy az „újhuzás“ „feluszítás“ 's isten tudja még miféle ezifra vád; hangzik a' „sansculottes“ „gueux“ 's más illy szép czímetet; felhozatik, hogy a' teendők sorát megrontotta 's ez által a' hont kigázolhatlan bonyodalomba hozta; és mind ez csak a' szép egyetértés, együttartás előmozdítása végett! — Így járt ezzel az iparvédegyelet 's több más ügy is. Egy hosszadalmas lét és nemlét feletti küzdelem okozta álombul fölserkent nemzet téltelensége ideje alatt sokban elmaradván, ha egyszer a' cselekvés mezejére lépett, száz meg száz tárgy ragadja magára figyelmét. Minden nemzet egyesekből áll, az egyesek különböznek egymástul véleményükre nézve a' szerint, a' mint véralkatuk, műveltségük 's más körülményeik különböznek, mi igényli a' föltételt, hogy a' teendők közül egyik egyiket, másik másikat tartja fontosabbnak. Innen magyarázható, miért egy nemzetnek parancsolni, hogy így vagy amúgy gondolkozzék, egy nemzetet bármí lángszeszszel is kiszámított tervek szerint vezetni, vagy reá a' teendők sorozatát autokratorilag tolni, nem lehet? De ha sokan több tárgyat látnak is egyszerre a' teendők sorozatán, csak az lesz elsőb, miben legtöbbnek véleménye központosul, vagy is a' sorozatot a' közvélemény határozza meg, 's mivel ez nem szerfelett sok tárgynál szokott egyszerre történni — mit a' legközelebbi országgyűlés által hozott törvények kicsi száma is eléggé bizonyít — bonyodalomtul tartani nincs mit, 's ha ki illyet sejtene, figyeljen a' közvéleményre, 's benne az ariadnei fonalat találndja. — És ezek nyomán e' nemzet némelly épveleju és hű kedélyű fiait látván, mikép e' haza kincse naponkint takarodik ki kül gyártványokért, holott nyers terményekkel bőven el van látva, gyáralapítást tartottak szükségesnek, és lón gyáralapító egylet; — és némelly szinte épveleju és hűkedélyű fiait meggondolván, mikép ha e' nemzet tovább megy a' fényezés után, 's csak mindig kül gyártványok által fogja fedezni szükségeit, gyárak vagy föl nem állhatnak, vagy csak kül firma alatt fognak tengődni 's végre el is pusztulni, iparvédegyeletet is tartottak szükségesnek. Így lett iparvédegyelet. És nem csalatkoztak; — mert a' védegyelet ikertestvére a' gyáralapítónak, sőt emeltyű, mire csak egyedül lehet annak bátran támaszkodni; — miért is alig járta keresztül ez ügyet indítványzó szöszata e' hazát, már is szemebetűnő jelei mutatkoznak a' föléledő iparnak, élénkebbül pezseg a' honi erő épen úgy, mint ha a' zordon téli fagy alól kimenekedett növényekre a' jóltevő nap meleg sugárai hatnak. Ung-megyében egy morva régóta szövögette posztóját, 's bár nem a' legroszszabb minőségű volt is az, 's bár nem kis szorgalmat fordított reá, alig adta meg mindennapi kenyereit, 's most már pártolókra talált, több segéd hozatott hozzá, több szövöszék állítottatott föl, 's o' a' mü vezére egész más életbe bűvöltetett át. Vajjon illyesmi újhuzás e? Boldog isten! egy ember, kinek különben ingatlanai és tőkéji vagynak, sok időig kevés szorgalmat vagy semmit sem fordít földje mivélésére, hisz mások vásárra hordják termékeiket, 's ott ő készen és baj nélkül veheti: — azonban egyszer látja, hogy a' töke fogyatékvan 's gondolkodásba merülve okát csak hamar fölleli; elhatározza tehát, hogy ezentul földjeire több szorgalmat fordítand, 's a' határozat tetté, ő pedig szorgalmas gazdává 's idővel tehetőssé is lesz. 'S bár a' hasonlítás többnyire sántikál, így van ez e' két rokonegylettel is, — 's ugyan hol van itt újhuzás? Ha abban hogy valaki többet vagy kevesebbet fordít étlapjára — ha szinte ez némellyek érdekével viszonyos is — semmi újhuzás nem rejlik; pedig már azt és ott még a' legönkényesb uralkodások sem keresnek — ugyan miként lenne abban, ha valaki öltözetén változtat körülményinek okos fölfogása neki így parancsolván? Áll ez a' terményezés más fajairól is. 'S ha mértékletességi társaságok újhuzás 's azzal járó veszély

nélkül alakulhatnak még éjszak felé is, megfoghatlan, miért ne alakulhatna nálunk illyes, mi a' széles értelemben mértékletességi egylet kifolyása. — A' polgári társaságnak épen úgy érdekében áll, hogy tagjai anyagi erejüket czéltalanul ne pazarolják, következöleg hogy a' jóllét minél nagyobb számmal honoljon, mint az, hogy egészségesek legyenek. Már pedig hol az ipart maguk a' polgárok is nyomják, ott lehetlen óriási léptekkel nem közelíteni a' köz elszegényüléshez. Azért ha iparunkat hatalmasb kezek mint édes gyermeköket, nem ápolják, helye és ideje hogy mi magunk tegyünk minden törvényest annak gyamolítására. „Ha magunk nem segítünk, isten sem segít rajtunk;“ — egy kis resignatio, egy kis türelem és a' czélnál állunk. „Történetekben rejlik a' tan,“ a' nép, melly tul sok országon és sok tengeren a' földteke másik oldalán függetlenül él, nemde így emelkedett jóllétre? — azonban nem szükség példát olly meszse keresnünk. És ha egyszer e' nemzet közvéleményében megért az eszme, hogy anyagi jóllétünket csak ipar adhatja, ezt pedig csak az által mozdíthatjuk elő, ha mi magunk ápoljuk, 's e' czél-elérésre — mit sem isten sem ember nem kárhoztathat — akarata és kitérése van, bár minő akadályok mellett is meg fogja egyszer üllni diadala ünnepét; ha pedig ezekben szűkölködik, akkor nincs mit mondani, minthogy „a' melly nemzet magát elhagyta, sorsát megérdemelte.“ Mik után azt gondolom, hogy a' fenébb t. urak sokkal helyesebben tennének, ha kiki közülök betöltve becsületesen a' helyet, mit elfoglal, hűkeble nemes meggyőződésének magvait hintgetné, 's ez által a' közvéleményt kifejezni előkészíteni törekednék; de a' másoknak, ki hasonlót — bár kisebb körben 's kisebb tehetséggel — mivel utját állani nem kívánja, szándokát tettét sárral szemettel nem dobálná, nyugodnék meg abban hogy részéről mindent megtett, 's a' sorozat megalapítását a' hozzájárulásával is erősödött közvéleményre bízná; különben is annak fejdelmek sem állhatnak ellen. Higyék el hogy e' nemzet már megérett annyira, hogy ha igazuk nekik van, a' közvélemény őket karolndja föl annál biztosabban, mert nevüknel fogva is már egy bizonyos előhit áll mellettük. Így hamarabb előáll az annyira ohajtott együttartás, minek ellentéte már nálunk példabeszédbe ment át. Ungvárott Kovács Károly.

Sopronymegyeli közgyűlés. Évnyegyedes közgyűlésünk april 21-én kezdődött. Gyűlésünk első napja ritka ünnepélylyé magasult, mellyről csak 4—5 nappal tudósítottunk előre. Azon nap t. i. főispáni helyettes felsőplai Rohonczy Ignác ur ő nagysága kir. kegy. kinevezés következtében kormányzói hivatalába iktattatott minden sujtásos szertartás nélkül ugyan, de a' megyei nemesség legtisztább örömei közt; mert ha van is megye, melly magát központinak szereti nevezeteni, (nem tudhatom világosan: vajjon helyzetre, vagy hazafiság, kitüntetett intelligencia 's tettek nézve kívánják e' némellyek annak tartatni? Helyzetre nézve mathematicai pontossággal még kimutatva nincs, hogy En y i n g legyen a' magyar világ közepe, mint a' népdal tartja: a' hazafi intelligencia pedig sugározzék bár. Árva vagy Krassóbul, mindenkor követésre méltó) ha van is mondám megye, melly az ujonnan kinevezett főispáni helyettesekkel megbarátkozni nem igen hajlandó; holott épen azon megye, pedig törvényink értelme szerint, többnyire helyettesek által kormányoztatott, 's melly minden megyét, 's törvényhatóságot ellenfelírásra szólítani köteleességének tartja, Sopronymegye Rendei a' gondviselést áldva, ezen kinevezést eddigelő szeretett első alispánunk személyében a' helyettes kormányzót is szívesen elfogadták: ámbár a' diésó Eszterházy hgi család által öröklött hivatalt annak jelesebbjei viselvén mindedig, megelégtüléssel 's hódoló tisztelettel kísérik főispánait, 's csak az imént egészsége körülményei miatt a' hivatal nagyobb terheitől felmentett hg főispánjoknak jegyzőkönyvükben hálaemléket szenteltek 's azonfelül egy jeles választvány által is érzelmeiket magyaráztatni elhatározták. A' köztetszés kitérősei, 's éljenek közt elmondott jeles beszédnek eleje legforróbb köszönetet foglalt e' szép megye KK. és RR. hez, 's különösen a' megyei kormánytól nem egészen megvált hg főispánhoz 's miután a' ns megye peccsétjét alispán ur kezeibe átadta, a' kinevező kegy. kir. oklevelet olvastatá fel 's melléje csatolt esküformát (melly minden pontjaiban és szavaiban az előbbivel azonosnak találtatott) ünnepélyesen letevé, 's hazafiai lelkesüléssel teljes beszédét mint főispáni

helyettes szép modorában folytató, igérvén szentül hogy felséges urunk királyunknak, mint a' szeretett nemzetnek híve maradand véglehelletig, hogy mint testestul lelkestul magyar hazafiságban másoktól magát megelőztetni nem engedendi soha! Káldy József ur alispánunk vevén át a' peccsétet, üdvözölő szavakat intéze a' m. helyettes urhoz; úgy szinte a' KK. és RR. nevében szeretett főjegyzőnk is. Elmondák mind a' világi mind egyházi rendből többen, mit vagy a' főispán-helyettes ur személye, vagy hivatala tekintetében keblök istene sugalt, 's ámbár a' helyettes kormányzó ur személye iránt közös volt a' vonzalom, és őszinte tisztelet, az ujnak látszó hivatal némellyekben mégis aggodalmat szüle 's a' törvényinkben gyökerezett főispáni hivatalnak helyettesek által leendő pótoltatását sérelmesnek vélték, 's az új kinevezéseket törvényteleneknek mondván, legközelebb országgyűlésre küldendő követink által felterjesztetni ohajtván, ezt most mindjárt feljegyzendőnek vélték, sőt hogy ez többé ne történjék, ovással akarák akadályozni. Hoszszasan, de illedelmesen folyt az érdekes vita; 's ámbár egyik szónok fölőszeg hevetől elragadtatva még azt is mondá: hogy ő inkább szereti a' szabadságot mint a' rendet; megfelejtkezvén hogy okos lényt illető szabadság rend nélkül nem létezik; egy másik ő fölőszegnek kir. előterjesztésiben a' mult országgyűlésen loyális szándékot tapasztalván, a' kormány cselekvőségétől mindent várt, remélt; azonban épen maga a' kormány a' főaristokratia által hiúsítá meg ama szép reményeket. Rendre utasítatván a' sérelmet látni akarók 's az ovakodók lecsendesítettvén néhány táblabíró-kinevezés után első napi gyűlésünk eloszlott. Következett ugyan a' ns megye 's a' kir. tanoda szónoklatra rendelt tágas teremében őszinte barátsággal 's vig kedélylyel fűszerezett ebéd, melly alatt természetesen a' ezifra áldomások sem hiányoztak. Másnap ismét összeülvén a' felsőbb kegyes parancsolatok, a' ns megyék 's törvényhatóságoktól érkezett különféle tárgyu levelek olvastatának, mellyek felszólításra némellyek az országgyűlésnek még az idén leendő megtartásáért ő felségéhez felírást szorgalmaztak, 's azonnal kinevezendő választványt az országgyűlési tárgyak öszszeszedésére, megvitatására indítványoztak, de az indítvány elfogadva nem lón; 's mi jegyzőkönyvünk tárgyalásához fogánk. Megemlítettett a' hus áranak szabályoztatása, de mivel sem kérelem, sem panasz nem nyujtatott be az érdeklétektől, maradt a' husár mint előbb vala 12—14 kr. Utainkra kerülvén a' sor nem esuda az idén, hogy azokat némelly részeikben ittott roszaknak 's járhatatlannak tapasztaltuk. Az egykor legjobb országutak keszkerék, más utánokjövők által az utak mellé forgattattak, 's csak így vala rábaközi utunkon a' közlekedés eszközölhető. Töltésink 's hidaink elszagatva kompok tartják fena a' járaskelést. Őszii vetésink (kivált a' koraiak) fagy és víz által kiölettek. (A' jolsvai jósló kalendariuma vagy időjegyzéke csak január végéig hat). Sok helyen pedig tavaszig mindedig sem vethetünk. — Már mielőtt a' ns. m. k. h. tanács felszólító leveleit vennök, felébredt keblünkben a' könyörület érzete éhség által faggatott Árva és Szepes megyei polgártársink sorsa iránt, és több száz forintra menő öszszegyet gyűjtvén legujabb határozatunk szerint úgy osztottuk fel, hogy a' kegyes adományok egy negyede a' szepesieknek jusson, mivel ott csak az egy magurai járásbeliek éheznek. Békesmegyei Gyula mezőváros számára is jársonként szedendő segedelmet határozánk, 's közgyűlési tanácskozásinkat naponként főispáni helyettesünk elnöklete alatt folytatjuk.

Gömörmegyéből. April hó 18-ik napján nagy számmal gyűltek öszsze ismét Gömör Rendei megyei köztanácskozásink helyén, nagy számmal, mert tisztujítás közel, mi elég jelszó olly polgártársaknak is behívásukra, kikkel ritkábban találkozhatni teremünkben. Köztiszteletű főispán-helyettesünk elnöklete alatt tartott jelen közgyűlésünk legérdekesb tárgyat tevő a' közelgő tisztválasztásnak kellő rend és díszszel ohajtott megtartását biztosítvány rendszabások alkotása, melly választványi véleményzés folytatában 12 pontba foglalva minden oldalról megvitatattván, kötelező erőre emeltetett, mellyekben midőn egy részről a' szavazó képesség, a' nyilvános szavazás és választás körüli rendtartás meghatározatnak, a' megvesztegetett szavazó szavazási jogvesztésre kárhoztatik, a' vesztegetőknek fenytő kereset alá vonatásuk kimondatik; más részről a' ne-

mességnek, bot, fókos, csákány 's más ütő eszközökkel megjelenése szorosán tilalmaztatik, 's ennek ellenére merészkedőkül amaz eszközök a' csendbiztosi hivatal által nyomban elszedetni, 's ennek netalán ellenállók azonnal elfogatni, a' rendbontók, és közbátorságot bármennemű vétkes kihágással veszélyeztetők ellen a' H. K. 1. ső részének 9ik 's az 1681: 14. t. cz alkalmaztatni — 's elvégre ezen rendszabályok pontos megtartatása, úgy a' személy- és belső közbátorság felett jogaink veszélyeztetése nélkül értett örökös tekintetéből a' tisztválasztást megelőző éjen 's a' választás napján — egy a' szükséghez alkalmazott katonai erő kivánságunk folytában kiállítatni rendeltetnek, a' katonaságruli intézkedés szeretett főkörmányzónkra bízattván. A' szavazási képességgel bíró egyedek összeírása előbb választványilag, majd az előgördült nehézségek vonalán közgyűlésileg megvizsgáltatott. — A' hátralevőségek kimutatása lelkes főkörmányzónk előterjesztésére jegyzői hivatalunk által, az illető hivatalnokoknak, tudósításaikkal kellő beszámolás végett haladék nélkül kiadatni határozatott. A' tisztválasztást előző magány-tanácskozvány jövő május hó 26ik, a' választás pedig 27ik 's következő napjaira Rima-Szombat városába tűzetett, miről a' 7. szomszéd megye olly világos meghívó kijelentéssel értesítették: miképminden, bár itt nem birtokos, de táblabírói megtiszteltetést nyert szomszédink, azon szent kapcsolatnál fogva, mellynek rokont rokonhoz, szomszédhoz szomszédhoz, öseinktől öröklött magyar jellemnél fogva kötni kell, de a' honszertei egyetértésnek mindinkább ohajtott megközelítése céljából, tisztválasztásunkon szavazhatási joggal ruháztatnak föl. — Ennyit a' közgyűlésből.

Most lépünk ki tanácskozási teremünkéből, maradva a' megyei élet terén, vessünk egy pillanatot a' tisztválasztás előzvényeire, és találkoznunk fogunk olly mozgalmakkal, mellyek bel békénk fölzavarására 's az értelmiség megbuktatására irányoztatvák. Sok vészterhes felleg vonult el eddigelé Gömör felett, mellyek választási 's tanácskozási institutióinkat a' lapjaikban megrázva, annyi század alatt híven megörözt alkotványos szabadságunkat sírba indultak dönteni. A' legközelebb befejezett országgyűlés előtt tünt fel itt is a' még most is szivrendítő emléküldő, midőn az értelmes résznél nyilatkozott erős akarat ellenére némely hivatal apostolok, a' köznemességet leggyöngébb oldalán ostromolva, az értelmiség nagy része 's haza érdekében üdvös elvek ellen harezra tüzeltek, minek szomorú következményei lőnek: hogy az adó kérdése nagy kisebbség által ledorongoltatott, az értelmiség által tekintélyesbül jelölt egyedek halálra üldöztek, 's végre az események mérgezett magvait elhíntett pártfőnökök törvényhozó képviselőül fölerősökölva lőnek, mit kir. biztosi vizsgálat, az értelmes résznek újabb követválasztásbani győzelme, 's a' rend- és békezavaróknak fenyítő pörbe fogatásuk követett. És az események illy szomorú képe minden jobbnak keblében azon forró ohajtást kelté fel, hogy alkotványos szabadságunk e' mirigyves kinövéseitől törvényhozás utján mielőbb tisztíttassék meg, e' részbeni remények azonban meghiusulván, nem maradt egyéb hátrá mint a' szilárdult ohajtás, hogy e' kórállapot sürgetősb megszüntével, a' tanácskozási és választási szabadság kellő biztosítékát nyerje meg! — Eleven színekkel festék volt országgyűlési követeink végjelentésükben e' baj vészteljes oldalait, 's érzékeny szavakban rajzolák fekete foltjait az eseményeknek, mellyek annak nemzeti haladásunkat gátló kiforrásai valának, és hogy e' baj itt, hol annyi kedvetlen jelenet idézve elő a' személyes bátortelét olly gyakran megingadoztatá, megszüntessék, morális önmegtadósra szólíták fel a' Rendeket, 's egy ívet nyújtottak be, miszerint neve aláírásával becsületszavát kötné le mindenki arra, hogy tanácskozási 's választásoknál senkinek véleményét vagy meggyőződését bármely eszközzel megkísérteni nem fogja. Mélyen érzék a' Rendek a' felszólítók által ajánlott czél üdvös létét, 's a' felszólítást kitörő lelkesedés fogadá, 's minden előző fontolgatás 's értekezés nélkül számra 75-en azon hiedelemben tették aláírásaikat, hogy az értelmiség sorában senki olly gyáva olly hiu lelkű nem találkozik, ki a' most melegen fogadott szent ügyet annyi botrányos jelenet elhárítására magához ne karolná.

Azonban e' hiedelmet csakhamar hiúsultnak kelle tapasztalunk, mert sem azon gyűlésben sem a' következőekben az aláírók száma nem szaporodott,

a' conservatívek kis párttöredéke örült előre a' győzelemnek, mellyet a' szabadelvű legtekintélyesb egyedek aláírt helyzetükkel, részükre biztosítottak hirdetének, és már hallatszottak előre az annyiszor kudarcot vallott kísérletek sikerével kérkedő előkészületek, 's fölemelék fejüket a' lesben állott apostolok, kik a' haladási szellem üdvrejtő igéjének elferdítésével 's bal magyarázatával, a' tanácskozó termektől távol csendes magányéletet éldelt köznemességet fölzaklatva a' vizsály békeduló lobogóját feltűzték, 's az ívet alá nem írva az újabb izgatáshoz köttetlen kezekkel nyúlni készülettek, megbuktatni Gömörben az ügyet, melly szentségtelen kezektől több év folyamán szűz maradt, előlni a' szellemet, melly a' haza érdekében kitartó szilárdsággal a' haladás ösvényén híven nyilatkozott. Így az alá nem írt szabadelvűeknél is, mert az aláírások további folytatása csak Gömör jólléte megdöntését siettető módá törpült le, az aláírás folyamának elykövetkezeten megszakadni kelle. — Így állottak a' dolgok, midőn a' conservatív párttöredék izgatóni, a' megye igen nagy részének bizalmát bíró tisztikar ellen kikelve, az érdeklött ívet szinte aláírta A. J. — t az első alispáni hivatal elvállalására többször nyilványított tagadó kijelentései ellenére ösztönözni nem szűntek, 's a' korteskedést előbb alattomos uton megkezdve, majd nyiltabban folytatva, a' nemesség nyugodt kedélyeit betanult ámitásokkal felbujtva 's a' szabadelvű párt irányában azt híresztelve, hogy az értelmiség nagy része, emlitett íveni aláírásával a' köznemesség választási joga ellen szövetekezvén, a' tisztválasztásban maga kíván kizárólagos jogot gyakorolni 's a' tisztess rendű nem nemeseznek adott választó képesség a' nemesi sarkalatos kiváltságok tetteles megsemmisítésökre legyen irányozva. Az értelmiség nagy többsége azonban csak békén nézte az alacsony rágalmak terjesztését, nyugodt figyelemmel kísérve a' működéseket, mellyek a' belcsendet is mármár fölzavarni indultak; míg végre a' hozzá híven csatlakozott köznemesség küldötteinék kérelmei, de leginkább azon szent kötelesség által, melly minden hívb polgárt megyéje fölvirágzásának előmozdítására 's jóllétének szilárdítására szorosán kötelez, fölhívatva, cselekvésre kellett ébredni a' téllenség néma merengéséből, 's választani kettő között t. i. vagy megtartani Gömört a' haza érdekében, vagy feláldozni békés jóllétét 's eldobni azon iránytul, mellyet a' szabadelvű tulnyomó értelmiség a' teendők vezérpontjaul kitűzött. Szükségessé vált tehát a' már álhírekkel kísértett köznemesség felvilágosítása, a' legnagyobb tekintélyű férfiak azonban aláírásukkal kövte valának, a' haza 's önmagunk iránti kötelesség pedig sürgetőleg intett elkövetni minden módot a' különben következni kellő vész elhárítására. —

Illy kétes helyzetben a' megye jóllétének alapjául letett vezérelv iránti hűségre buzdíttatva, az aláírók, számos al alá nem írt egyed jelenlétében nyilt öszszjövételt tartván, az aláírt ív, nagyobb részben olly férfiak szótöbbségével, kik hivataloskodni nem kívánnak, megsemmisített, indokaul szolgálván: mert az ívet alá nem írt conservatív pártfőnökök által, itt nyilt sisakkal amott alattomoskodva folytatott korteskedés mellett, a' felebb elsorolt álhírekkel, az aláírt legtekintélyesb férfiak téllenségre szorítottak, mert a' haladás elvéhez híven csatlakozó szellem 's az értelmiség nagy részének közdolgokbai befolyása, a' megye jólléte 's nyugalma veszélyeztetve van, mert az aláírás föczélja a' korteskedés megszüntetése elérve nincsen, sőt az erkölcselenség-terjesztésre új tér nyitattott; mert tovább az ív bevezető sorain szemlélhető ezen szavak közt „becsületszó szentségére kösse le nevét mindenki“ a' mindenki szóval öszszekötött kötelezettség, miután mintegy 400 értelmesb káros egyed, 's mintegy 4600 szavazó közül csak 75 egyed és nem mindenki írta alá, önként megszüntetett, mert az aláírók aláírasi kötelezettségüket határozott időhöz nem köttették, 's az aláírás megtartatását többnyire a' tanácskozó értelmiség aláírásától föltételezék, így az csak addig állhatott meg, míg azzal fölbátorított conservatív pártfőnökök alacsony vesztegetési módokhoz nyulni nem fognak, mert ön jóllét, belnyugalom 's a' haza iránti kötelesség legelső, melly előtt minden érdek 's más mellék-nézetnek háttérbe kell szorulniok, 's ha a' haza boldogléte cselekvési sorompók közé szőlit, akkor meg kell vetni minden akadályt 's minden tehetséggel versenyre szállnia' jobbakkal tettben, akaratban, nem pedig föláldozni az

elvet, mellyet tiszta kebelből határozottan vallunk magunkénak. Higgadt öszszvetés kell csak, és tisztán áll a' becsület kötelezettsége minden előtt, kinél a' haza, legfőbb kötelesség. — Azonban, voltak az érdeklött tanácskozványban egyedek, kik az ív megmaradása mellett kiméletlen szavakban nyilatkoztak 's az érdemes olvasók gondolják tán, hogy tiszta becsületesség sugalma után indultak ezek? ne higgyék uraim! önérdék az 's újabb kiszámítás, mellyhez, mint a' vízbe fuldokló legcsekélyebb szalmaszálhoz kapkodva, az alattomos korteskedés gyanuját is elhárítani ügyekezvén magukról, az utolsó módot is megpróbálták, hogy a' kezdett uton cseles üzleteikkel annál sikeresebben működhessenek. Nyilt sisakkal lépünk a' közvélemény itélőszéke elébe 's erősen hiszszük, hogy az körülményink minden oldalait előbb tisztán kiösmervén, bennünket sujtani nem fog, ám itéljen az azok fölött is, kik az aláírást önérdékük előmozdítására alattomos utakon használva, Gömör belnyugalomát fölzavarni, 's az értelmiség igen nagy részétül híven ápolt haladáselvet nemtelemlől ledorongolni még folyvást törekvesznek. Él bíró a' felhők felett! ügyünk nem borzad komor tekintetétől, de ütni fog az óra uraim! midőn annyi szivrázó esemény mérlege megtelik, kárhozatot mondandó okozóira. — Így áll megyénk a' tisztujítás küszöbén. Az értelmi rész nagy többsége első alispánna a' lelkes Sz. A. — t, másod alispánna F. G. — t tűzte ki, 's a' köznemesség nagy része mellettök nyilatkozik, míg a' conservatív pártbeliek első alispáni hivatalra — A. G. mellett, ki unszolásukra sokáig hajlani nem akart, buzognak; 's tán azt hiszi valaki, hogy irántai csatlakozásból, kit részünkről gáncsolni nem tudunk, nem uraim, önérdék és hivatalvágy azon rugonyok, mellyek azokat cselekvésre bírták, a' haladás pártján kinézésekre boldogulhatást nem reméllvén. — A' sikerről kétségünk nincs, 's mi hiszszük: hogy megyénk nemtője az elhatározó perczen erős karokkal ölelendi a' szeretett Gömört 's visszaparancsolandja az ismét háborgó elemeket.

Befejezésül nem hagyhatni eszrevétel nélkül a' budapesti Híradó 172d. számában közölt gömöri cikket 's az abban foglalt méltatlan megrovást nem hallgathatni el. Mondatik ott, hogy a' főlebb leirt gyűlésben a' berendelt tanyagazdák is megjelentek. — Ha ezt cikkirőur saját pártjabelieire érté, a' dolog rendén van; de ha épen a' szabadelvűeket vette, bocsásson meg, hogy azt hazug rágalomnak nyitványított. Önök uraim a' becsüdtítés ezermesterei, igen át tudják látni, mikor kerül szőnyegre olly nyomatékos tárgy, mellyet nyers erővel köll ledorongoltni, hogy önérdékük reméllt megközelítését eszközölhessék; az értelmiség tulnyomó sulya nem szorult alacsony eszközökre, okokkal küzd az 's nyilt arczczal a' haza és megye érdekében, 's önök mi módokhoz nyulnak? az 1843d. martiusi és aprilisi zavarok tesznek tanúságot, — merő koholmány az is, hogy tisztviselőink egy része törvénykezések ideje alatt igazsággiszolgáltatás helyett megmaradhatása felett tanakodni elszéledett; nem hivatalnokinkat, de ön elvbarátit sujtja e' vād terhe közlő ur! 's kérem mutasson adatot arra, hogy hivatalnokaink önérdékükből annyira erőtessek hivatalban megmaradhatásukat? kik nagy részének leléptével Gömör még pótolhatlan veszteséget érezne; fordítsuk meg a' dolgot, önök akarják magokat hivatalokra tolni föl! az értelmiség nagy részének folytonos ellenzése mellett is, de hiszem, van még annyi erély Gömör lelkesbeinek kebleikben, hogy önök megfeszített törekvése a' közvélemény köszirtjén ismét szét fog töredezni. Azt mondja tovább közlő ur, hogy a' megnyitott ív minden jobb kebelben viszhangra talált, — ha ez áll, úgy közlő ur önmaga vallotta meg szűkkeblűségét, mert neve az aláírókéi sorában nem díszlett. Becsültreiv hivatkozást tárgyak moral leczkéji igen szépek, de az oktanilag nemes ívtől elállottakat főlebb elsoroltaknál fogva távulról sem sujtathják, 's ön parthiveire esnek vissza, — az is mondatik: hogy bizodalom, pénznel borral nem vásároltathatik, miért kívánta tehát azon párt-elem, mellynek ama cikkk írója (mert minden becsülettal legyen mondva, ez nem annak tollából folyt, kit a' Budapesti Híradó levelezőjének ismer, mert hiszen ő közgyűléseken jelen sem szokott lenni, honnét meríti tehát tudósító közleményeit? megfogni nem lehet) tanácscsal, 's ő tudja még mivel is szolgál, a' részire csekély számban nyilatkozó nemesség nagy részét alattomos uton, 's titkos korteskedéssel magához csábítani? nemde önök mesterfogásaik által

ébredtünk fel a' télen álomból? jól tudják azt önök uraim! ne mystificálják tehát a' dolgot, ne zavarják össze a' szerepeket, ne terjeszsenek való gyanánt rágalmozó koholmányokat, hagyjanak fel már valahára fekete üzleteikkel, ne hintsenek méltatlan gyanúsításokat e' megye lelkesbeji irányában! — Nem szorultak hivatalnokink önök méltányoló magasztalásaira, nem, mert abban érdemet nem találának, de igazságot követelniök mindenkitől szabad, ne szórják hát ellenök a' rágalom hegyzett nyilait, mert azok tiszta öntudat 's nyugodt lelkiismerettel panczélzott kebleikről viszszapattanva, saját küldöiket sebzendik meg. Maradjanak elvük 's hitük mellett, ám legyen, ne keljenek valótlanosságok terjesztésére a' nyilvánosság mezején, hisz jól tudjuk mi, mi fáj önöknek? mert az érdemesek székeire magukat felerőszakolni bármennyire törekednek, a' siker mégis mindig csak elmarad. Ugy legyen. P. S.

Bács-Bodrogból május 7én. A' nemzeti alkotmányos ünnepek kitünőbbi közé méltán számíthatván a' megyei tisztviselők szabad választása 's ezen nemesi főjog gyakorlata levén a' közjó 's ősi alkotmány egyik alapköve, éber figyelemmel vártuk a' mai napot, melyen a' szerencsekockza a' kijelöltek nevével a' választási asztalnál megfordult. Ha átpillantok a' tisztujítás előtti 15 napon, melyekben ez előtt bor- sör- pálinka játszát itt a' főszerepet 's az e' czimekről különben is elhíresült bácskaiak csakugyan ivókákban tölték előünnepi tanácskozási óráikat, tisztelettel meg kell vallanom, hogy a' május negyediki bajai fiók-ivóka ünnepén, 's a' nemesmilitári szertartási divánzóson kívül alig tudhatnék mást említeni, úgy rémlik, nem létezőn cortes-főnök 's társulati pénztár, a' józanság mérsékleti időszakánálunk is életbe lépő 's Bács-ország rovásai közül az ivási czimlap kimaradand. Am de e' helyett egy borzasztó szörny emeli föl rettentő fejét, a' szellemi eltörpülés — a' közügyek iránti szolgáló alázatos egykedvűség — szóval az értelmi 's lelki-halál! Elcsüggesztő, mit kivallani kényteleníttem, hogy Bácsban sem első sem második alispánsággért, sem főjegyzőségért egyetlenegy folyamodó sem találkozt, a' főjegyzőséget csak az első ügyész igényelte vetélytárs nélkül, őt főszolgabíróasággért egyedül egy alszolgabíró versenyzett, alszolgabíró 's eskütti hivatalért alig néhány, azok közt is jelentékes új név egy sem, 's főispánunknak e' választási ritkaság sok álmatlan éjt és fejtörést okozott, mint ezt szerényen meg is vallá. E' lelketlenítő mirigy az értelmiség kikerülése söt elmellőzése lealázó érzetéből eredvén, komolyan félhetni, hogy veszélyes összeütközés fejlőd ki borongós jövődönk titkaiból. Igaz — a' politikai jóslat többnyire csak párt-sejtés, mely úgy számít, mint neki kedvező; de ki olly párt-hoz tartozik, mely nem szenvedélyekre hanem elvekre van alapulva 's tiszteli elvellenéseit is, ellentársától még méltánylást érdemel. A' tanácskozási ülés tegnap esti hétkor kezdetvén, a' főhivatalokrai jelentkezés hiányában böles meneküléssel a' két alispánt — a' kijelölési jog sérelme nélkül — ollyképp indítványozták meghagyatni, hogy a' főispán által ezek nevei mellé függesztendők csak a' jegyzőkönyvben érintessenek. Főjegyzőnek senki sem ajánkozván, ámbár a' kinevezési jog nálunk egyedül a' főispáné, kegyes volt tudatni véleményi akarát, mi köszönettel fogadtatt. Főjegyzőségre egyedül első alügyészünk kívánkozván, mellé ragasztatni kettőt ajánlottak, kik azonban a' nagy napon e' kedvezéstől fölmentésre méltatva lettek. Egyik táblabíró két nememes egyedet ajánlott, lett lármá és zsibongó roszszalás a' cortes-csoportból, 's az indítvány boldogabb időkre halasztatt. Jókédélyű főispánunk azonban nem csüggedvén, ez értelmiségi viszszavonulás zivatarában másfél óra alatt — felkiáltás mellett megalakítá Bács megye tisztviselői karát 's fájdalom! hogy sok tekintélyes előkelő 's családtag viszszavonulva, meg sem jelentek; köznemességünk is kisebb számban gyakorlá jogait — a' kiáltozást! — nem úgy mint máskor, midőn a' sok la-czikonyha szertefűstölgett 's folyt a' bor mint a' víz, most a' pénztári kiadás az ujonnan választott tisztviselők félévi fizetéséből leendő fődözendő, mit a' cortes szállítás 's egy két tanyai vendéglés fölemészend. A' tisztí névsor következő:

Első alispán lett: Knézy Antal, 2ik: Latinovics Károly; főjegyző: Piukovics Ágoston; főügyész: Piukovics Mihály; 1ső alügyész: Mukics János; 2dik: Vargay István; hadi főpénztárnok: Kovacsics Antal; házi: Szalmásy Miksa; felsőjárásí főbíró: Rudics Máté;

al: Milassin Károly; aladószedő: Kanyó Alajos; esküttek: Alaga Imre és Pál Antal. Közéjárásí főbíró: Odry András; al: Fratricsevics Péter; aladószedő: Czintula Mihály; esküttek: Matyasovszky László és Parsetics Lajos. Alsójárásí főbíró: Antunovics Pál; al: Latinovics Zsigmond; aladószedő: Piukovics Dömjén; esküttek: Sorok Sándor és Eremics Lukács. Telecskai főbíró: Vojnics Barnabás; al: Kaity Bálint; aladószedő: Vidákovics Vítusz; esküttek: Pocskay Zsigmond és Vojnics Márk. Tiszai főbíró: Vojnics Ferenc; al: Zákó Péter; aladószedő, ki a' telecskai járásban; esküttek: Szalmásy Ferenc és Sándor István (a' többi holnap következik.)

Tisztválasztási előjátékul P. M. tisztí ügyész szönyegre keríté a' tisztesbek (honoratiók) szavazata iránti közgyűlési végzemeny megváltoztatandását azért, mivel ez a' corpus jurisbeli sarkalatos törvények gyökere nem alapul. Erre L. V. ü. fejtegeté, miként önkényes magyarázat általi elbuktatás viszszahatást szülvén, a' következők aggasztók, azzal zárván betanultbeszédét hogy, a' bácsi téren akár győzni akár veszteni e' kérdésben nem koszorút hozó "sive vinco sive vincor, semper tamen maculor" 's ezzel vágasztalá tisztesbeinket. M. P. tb. sajnálván, hogy Bács-ország mostani tiszta egét illy indítványval zavarja szöly, mert a' közzvégzemenyek változtatásával a' megyei testület méltóságát látja megingatva, 's midőn a' tisztí kar már leköszönt, időtaninak is véli e' jegyzőkönyvi másítást, 's örömet jelentvén az értelmiség kiemelésén, miután e' szavazati jog most úgy sem fog tetteleg gyakoroltatni, e' kényes kérdés hosszash vitatását elhalasztatni kíváná. S. J. tb. előterjeszté, miként igaz ugyan hogy a' tisztesbek szavazati joga épen az avas törvénybetűkben világosan nem foglaltatik, de nem is törvényellenes, hanem törvénykülvü, 's illy eseményekben törvényi szokás lépven életbe, a' megye helyhatósági szabályozási jogát végzemenyeiben gyakorolja, 's meglevén a' közgyűlési végzemeny, azt az 1723: 58. törvényezikk szerint föntartatni kívánja annál inkább, mert igazságos 's méltányos is, hogy midőn a' honoratiók mind bíróságban a' nemesekkel együvé soroztatvak, mind országos segegy 's országgyűlési közterhekben a' nemesek közé vonatnak, a' bíróválasztási jogban is egyenlősíteszenek. Erre P. M. ujra nyilvánítá, hogy miután a' sarkalatos törvényben egyenesen van kitéve a' szavazók osztálya, a' kérdéses végzemeny tulterjesztése törvényellenes 's a' véghatározatot országgyűlési elhalasztva — a' végzemeny változtatását szorgalmaz. Elnök ő mélt. pedig M. P. tb. véleményét a' vitatás elhalasztására nézve méltányolván, S. J. thiró előadására elmésen megjegyzé, hogy a' honoratiók szerényebbek, mintsem azon egy huszasért, melyet a' nemesi terhek közé fizetnek, szavazati jogot követelnének. Így e' kényes tárgy a' közgyűlési végzemeny nem változtatásával szerényesen elmellőztetett 's tisztesbeink a' kijelölések alkalmikor derekasan kiáltozva szavazati jogukat gyakorlani megkezdék. Legföltünőbb, hogy a' közgyűlési végzemeny változtatását a' tisztí ügyész keríté szönyegre, kinek főkötelessége a' megyei végzemenyek föntartásáért harczolni, ezt azonban szemére lobbantani e' határozó pillanatban népszerűtlennítetése végett mellőzte a' szerénység. Alakulva levén tehát az új tisztviselői kar, szabadságot vesz magának közli reményleni, hogy a' jegyzői hivatal azon ezrekre menő jegyzőkönyvi vakablakokat, melyek elődeitől hivatali örökösülés útján reá szállottak, kivilágítandja; az ügyészí hivatal pedig azon számos bünpört, melyek közzvégzemenyileg elhatározatvak, de az iratok eltévedte miatt meg nem indíthatók valának, folyamathá teendő. Türelem és szorgalom hivatali buzgósággal párosultan viszszahozandja majd a' felsőbb helyeken megtagadott tisztí koszorút. ☩

Szepesmegye aprilis 15dik és több következő napjain tartott közgyűlésének érdekesebb tárgyai következők: A' kis gyűlések jegyzőkönyveiben legnevezetesebb az, hogy volt főjegyzőnk Engel Sándor a' könyvvizsgáló biztosság ülnökévé nevezetvén a' megyétől bucsut von, fizetésének utolsó még fizetetlen részét a' magurai éhezőknek ajándékozván, helyette fokonténi előléptetés útján, főispán ő mélt. Kráý Miksát fő-, Górgéy Hugót első al- és Raisz Szilárdot másod aljegyzővé nevezte ki. Fortmayer József e' megye főorvosa, Gálffy György a' Csáky család levéltárnoka, és Seide János löcsei tanácsbeli főispán ő mélt. által táblabírákká nevezet-

vén ki a' hitet letették. Néhány hónap előtt keletkezett ama megyei határozatot, hogy helyettesítés eseteiben a' hivatalért esedezők folyamodásaikat a' megye útján küldjék fel, — a' m. főispán figyelmeztése következtében a' Rendek most úgy magyarázták, hogy az által a' főispáni jogot korlátozni és a' folyamodók előtt a' főispánhozi egyenes utat elzárni nem kívánták. A' közmunkákról hozott új törvénynek a' megye helybeli körülményeire alkalmaztatása 's az inséggel küzdő maguraiak iránt hosszshu határozatok keletkeztek: az utóbbiak fölségellésére ő es. k. felsége 3 ezer pforintot küldeni 's azok felszátására Matyasovszky Boldizsár táblabíró 's volt országgyűlési követet megbízni méltóztatott. Mélt. gr. Csáky Károly főispán ur küldött 200 pforintot és 50 mérő árpát, az ország többi részeiből is több nevezetes segedelem érkezett; de a' szűkölködők száma nötten nő, pedig nemcsak magurai hanem több más helységben is, 's a' gyakori kivándorlások a' nm. m. k. helytartó-tanácsot arra bírták, hogy a' megyét az ez iránti törvények szigorú megtartására utasítsa. — Zalának felszólítása az országgyűlésnek minélelőbbi összehívátása és Borsodé a' törvényezikk más nyelvekre fordítása iránt pártoltatást nem nyertek. — A' gyűlés utolsó napja ő es. k. felsége születésnapjára esvén az szokott díszes szertartással ez ünnepeinek szenteltetett. Közli Fabriczy Sámuel.

Hevesből május 9kén. M. Plathy Mihály kir. biztos elnöklete alatt 5 óra folytában köv. tisztikar alakult a' legpéldásabb rendben, első alispán: Almásy Pál; másodalispán: Blaskovics Gyula; főjegyző: Vrataries Károly; első aljegyző főjegyzői czímmel: Madarassy János; 2dik al- 's tisztbeli főjegyző: báró Orczy Béla; 3dik: Schnee László; árvaválasztványi tisztbeli jegyző: Kovács Ferenc; főpénztárnok: Makay Pál; számvető: Elek Mihály; főügyész: Berecz Ferenc; 1ső alügyész: Lipescy Imre; 2dik alügyész: Mártonffy Lajos; főlevéltárnok: Szabó László; alle- levéltárnok: Véges László; pertárnok: Subich György; utibiztos: Kovács Gusztáv és Remenyik Ferenc; se- lyemteny. ügy: Goth Gábor; gyöngyösi járásban fősz- bíró: Gosztonyi Ján.; alszbírák: Földváry László, László és Borhy Imre; esküdt: Kudelka Alajos, Kürthy Lajos és Tahi Lajos; aladószedő: Pethő Ferenc; polg. biztos: Polyák Józ. s; csendbiztos: Pethő Fer.; tarnai járásban főszbíró: Halasy Gásp.; alszbírák: Mlínko Laj., Németh Berte és Vrataries Józ. s; esküdt: Szabó Kár., Majzik Viet., Szabó Guszt. és Schaffner Ján.; aladószedő: Goth Benj.; csendbiztos: Pauer Agath.; tiszai járásban főszbíró: Okolicsányi Guszt.; alszbírák: Halasy Káz., Zsoldos Imre és Szombat- helyi János; esküdt: Kürthy Fer., Magyar Pál, Szana Zsigm. és Szekerka; csendbiztos: Zsoldos Zsigm. és Szekerka; mátrai járásban főszbíró: Almásy Lászl.; alszbírák: Balasovics Józ. s; Rottenstein Pál és Balogh Ján.; esküdt: Keller Miklós, Imrey And. és Cser- nus Sándor; aladószedő: Bozsik János; csendbiztos: Marsó György; hatvani polg. biztos: Hrabovszky István; káli: Pók György; szolnoki: Török Imre; por- roszlói: Véges József. —

Pötök-közlemény Hontból Hirtelen 's úgy szólván a' esatapiacon levén tisztuj. tásunkról, e' lapok 35ik számában közölt tudósításom irva: ahoz részint felvilágosításul, részint kiegészítésül következőket látok szükségesnek adni. Es ugyan nevezett cikkemnek alólól föl felé számítandó 13. és 14. soraiban, e' szavak után: „míg az ellenpárt az új conscriptio szerinti szavazást követelé.” — „Melly felkiáltásokból főispán helyettes ur a' többség akaratát ki nem vehetvén, e' kérdésnek szavazat útján le- endó elődöntésre két rendbeli biztosságot nevezett; mire az ellenzék azon kérdést tevén: vajjon az ekkép kinevezett biztosságok a' r e g i vagy is a' legközelebbi mult tisztuj. táskor használt, avagy az új, azaz mostani conscriptio szerint fogják é beszédni a' szavazatokat? midőn főispán helyettes ur az új conscriptio szerint leendő szavazást olly h o z z á a d á s s a l mondá ki végzésül, hogy a' mennyiben kivilágosodnék, miszerint ollyak, kik a' régi ösz- szeírásban foglalva voltak, ez újból kimaradtak, és viszont kik ez újbán foglaltatvak, a' régibe iktatva nem volnának, valamint az időközben e' megyébe költözöttek is, ha nemesi kiváltságukat bebizonyítani tudják, szavazattal bir- janak; — e' végzését az ellenzék azon oknál fogva látván szerfölött sérelmesnek 'sat. (lásd tisztujításról tudósítá- somnak, alólól számítva 10ik és következő sorait.)

Az újonnan tisztikar kiegészítéséről pedig következőket kell még elősorolnom: levéltárnok maradt: Bakay László, főjegyzői czimnyeréssel; tisztbeli aljegyző az előbbiek- hez: Kabzan Sándor; theli alügyész: Fülkel Károly; theli esküttekké nevezettek: Janicsád Lajos, Pomothy Gábor, Kelecsényi Lajos, Sartoriusz N., Petróczy Gábor, Lestár Lajos, Pap Pál, Salkovszky Lajos, Matussa Adolf, Pó- gány Pál és Bakay Sándor. Az alispánok közül Helt Ignác bái járásból a' selmeczibe, Belházy Ödön pedig ebbőlabbá helyeztettek — lakhelyi tekintetnél fogva — által. Pajor István.

Budapesti napló. (Május 15én.) Pünköszt hét-
főjét, e' gyönyörű május-napot az ikvárosi nép szokás-
szerint Budakes hegyvidékén ünneplé; a' ligetek zenétől
's vígalmi kurjongásoktól hangzottak; és volt lakoma meg-
tánc a' zöldben egész gutaütésig, mely a' pohos erszén-
nyeket éri. Már hajnalban kiesny és nagy, ur és koldus
irányzá léptei, vagy csillogó fogait a' fiatal zöld lombu
virány felé; 's e' tarka menetben annyi vidor arcz, annyi
zajongó kedv vala látható, hogy szokott jelleméből kivet-
közöttnek hívók e' városi népet, melynek nagyrésze bi-
zony sanyaru gondok közt él ugyan, de hamulatságról
van szó, mindenütt ott terem, hogy el ne mulaszsa többé
viszsa nem hozható éveit. Kün a' hogy lejtős pázsit pam-
lagán több v. kevesebbül álló csoportokat foglalt helyet 's
játszi enyelgések, ácsorgás vagy sétálással mulatozott;
imittamott erszényzsarló vendéglőkbe is gyülekeztek, míg
mások a' hús forrasu Mátyásfokhoz sereglének; hol ma-
g y a r, 'üdvözlegly' gyel találkoznak, de a' hideg vizet
s v á b lánykák kinalgatak pénz-sóvár apró tálczákon.
Sokan nem tudják, mi' valódi vígság 's azért nem esodál-
kozunk hogy a' nagy tömeg száz körben is elbirt egész
nap 'keringőzni', holott e' napon egész meglepetésünkre
sokkal több magyar szótót hallánk közötté, mint előbbi
években, — mert már divat a' h o n i s z ó; (ki hitte volna
csak néhány évvel ezelőt, hogy a' divat nemzetiségünkre
olly jótékonyan hasonjhallottunk elég nagyon, hönir-éshö-
ni elleni witzet is, mert e' nemzedék csakugy szörja a' talp-
ra esett vagy idéltlen elmésségét hogy — Pünköszt ünnept
tehát úgy végzé az idén a' pestbudai lakos, hogy estve
ruhát porlepe látván, és zsebeit tapogatva felsohajtott:
'fölségesen mulattunk.' — Hathatósabban illeti meg az
emberi kebelt 2dik újdonságunk, mely egy jótékony czélu
tény a' nyomor-enyhítésre: Vasárnap a' nemz. színházban
szini egyveleg előadás rendeztetett a' pesti vaknövédek-
kek javára; melyben sorsosiert Turanics egy világtalan
hedegüdművész is jelesen működött; az est élvezetes volt,
azon öltözéki visszatartó rendtelenség kivül, mely
e z a l k a l m i v i d é k i l á t o g a t ó n k r a i s, kik a'
látottakat továbbhírlík, igenis kellemetlenül hatott; különös
emlést érdemel a' 'báj-i-t-a-l' opera 2dik felvonása-
nak szabatos előadása, melyben mint említök, Marra k.
a. magyarúl énekelt; a' szíves vendégnöt szereplésében
virágkoszorúk áraszták el, 's nem volt vége hossza a' taps
és kihívásoknak. A' sükert a' minden részében telt színház
biztosította. Nem mulaszthatjuk el megemlíteni: mi fájdal-
masan fogódunk el valahányszor nemzeti szereplésben
nemzeti gyűléshelyen, 's ünnepélyes alkalommal idegen
kötönsben hallunk elszavaltatni, mint mai estve E. uré volt.
Illyenkor egy gúnykép jut eszünkbe, midőn egy fiatal szö-
nok egész lelkesüléssel kelvén ki a' korosodás ellen föl-
kiáltott: 'megveti gyávan nemzeti kötönsöt' 's e' pillanat-
ban a' mellére simuló frakkot rázza meg. Vajjon a' nemzeti
szinh. nem nemzetiség iskolája é? miért átalják tehát an-
nak tagjai nemz. szép öltözetünkre? a' fecskefarkú kötöns
helyett nem lett volna e' illőbb az egyszerű zrinyi-dol-
mány? — Garaynak 'Keskény a' való határa' címü költe-
ményére a' budapesti hangász-egyesülettől kitűzött pá-
lyadíj ki nem adathatik; mert..... a' magyar ének még
eddig nem talál a' zenevilágban elegendő viszhangra; az
egyesület buzgó eljárását azonban nem hagyhatjuk illó
méltánylás nélkül. A' hajóhid mult hétón esk nyolcz óra
tájig volt nyitva, miért a' közönség közsönnettel tartozik;
mert hiszen ünnepen még vagy két órával tovább is lehet-
ne; azonban a' hídberlő sokkal ügyelmeseb hogy sem eféle
lekötélvezésekről álmodnék. — A' lánézhidhoz legközelebb
megérkeznek a' már többnyire kész lánczok; ez óriási mun-
ka előhaladásáról mindedig csak kedvezőt mondhatunk.
— A' nagyszámu házépítés mellett a' gőzhajó-épités
sem vesztegel; mert jelenleg öt új gőzös készül a' hajó-
gyárban, melyek kizárólag utasok számára rendeltettek.
— Advinent állatseregletét Budára költözteté, nem akar-
ván hálátlan lenni a' budaiak látogatásáért, — Slavik optikai, az-
az: világlépcszi-műkiállításal gyönyörkötöti vendégit
a' dunafürdőben. — A' köznapütemények közül legke-
esegetőbb most Muszely virágkiállítás a' városi redout-
teremben; gyönyörű látvány annyi különönmü gyönyörű
növény-csoportozat egy rakásban, 's olly ügyes elrende-
zéssel minö e' gyűjtemény együtt, hol. Európa és India-
növényei egy azon légben tenyésznek 's az érzékre varázs
szerekként hatnak. Méltó hogy virágbarát és nem barát
lássá e' esint, melyel Muszely művészé lett saját nemé-
ben, de sajnálhatni hogy a' magas (egy ezüst huzas) he-
meneti ár miatt sokan nem részesülhetnek a' kiállítás
szemléltetésében — holott félmányiért (egy ezüst tizesért)
sokkal számosabb nézője lett volna 's így a' vállalat is jö-
vedelmezőbb.

A' magyar nevelési társulat f. h. 15én délut. 5 órakor
egy legfelsőbb helyről érkezett k. k. intézvény fölötti ta-
nár-skozas végett a' nemz. casino teremében folytatolagos
közgyűlést tartand, melyre az illető tisztelt tagok egész
tisztellett meghívattak. Pesten május 11én 1845. Elnöki
meghagyásból Kronperger Antal titkokok.

**(Hazaifutó kérelem és ismételt nyilatko-
zat a' felállítandó középponti gazdaképező-
intézet és példánygazdaság érdekében.)** A'
M. Gazd. Egyesület, mint már korábban is érintett,
legbensőbb örömmel értesült 1845ik évi martius 17én
tartott közgyűlésében olly társulat alakulásáról, mely
a' felállítatni szándéklott középponti gazdaképező in-
tézet 's példánygazdaság létesítésének könnyítésére,
's országgügyi reményink megihusultával csekély
pénzerejű Egyesületünk gyamolítására 3 évre kötele-
zett 10 pftnyi részletekkel, olly pénzüszszegyet főrek-
szik kitermenteni, a' mennyi intézeti oktatókul alkal-
mas négy egyed kiképzetésére 's utaztatására kül-
földön megkivántatik. M. gr. Zichy Miklós urnak,

ki ismértés ügyszeretével e' vállalat élére állott,
legbensőbb köszönet szavaztatott, 's ahoz az Egyesü-
let osztatlan részvéte jeléül, saját pénztárából 10 rész-
lettel járult, egyszersmind pedig a' társulat indítványai
elfogadtatván, határozatba ment, hogy

1. a' kérdéses négy egyed az intézetnek követke-
ző négy főtanszékére 's vezetői hivatására képeztessék
a) a' közföldműves, vagy majorgazdai tanosztály ve-
zérletére; b) miveltebb osztályu földművelési 's állat-
nyésztési tanszékre; c) gazdasági műtan (czukor-, olaj-,
sör-, szesz-, ezet- stb. gyártás) oktatására; d) a' me-
zőgazdasági gép- és mértan tanító helyére. — Hogy
2. or a' kiképzendő egyedek megválasztása 's ezek-
nek utasításai kidolgozása az ismeretterjesztő szak-
osztályra, mint állandó küldötségre bizatván, annak
üléseire a' társulat minden tagja mindenkor meghivas-
sék.

3. or Hogy a' vállalat megindítása ne függesztessék
fel addig, míg a' tervezett részletösszeg egészen be-
gyűlt, hanem mihelyt egy egyed utaztatására 80 rész-
let, vagyis évenként 800 pft biztosítva van, az érintett
négy pálya valamelyikére alkalmasnak talált férjfiu
azonnal utnak indíttassék. —

Azon esetre pedig 4. er, ha a' kitűzött czélra vagy
több pénz gyűlne össze, mint a' mennyi kívántatik,
vagy annyi egyed nem küldhetne ki az Egyesület utaz-
tatására, mint a' mennyi indítványoztatik, a' fennmaradt
pénzről a' társulat valamely rokoneczélra tetszése szer-
int rendelkezessék. Azért is a' társulat indítványa
nyomán

5. or a' begyűlendő utaztatási segélypénzek az e-
gyesületi pénztárban egészen külön fognak kezelteni,
és semmire másra nem fordíttatni.

A' czél, melyet e' vállalat által az egyesület elér-
ni ohajt, hazánk tömérék teendőjököt b i z o n y o s a n
n e m u t ó l s ó 's ügyfeleink nagyobb részének józan
értelmét 's vágyait sokkal inkább ismerjük, mintsem
kétkelteni tudnánk, hogy e' vállalat eszméjének való-
sulásán ösztintén osztoznak az egyesület legbensőbb
örömeiben. 'S bármilyl szük legyen is a' pénzbeli erő,
mellyről a' magyar jelen viszonyaink közt gazdasága
után rendelkezhetik; mégis vannak ezrenként a' hazá-
ban, kiknek e' vállalathoz egy vagy több részvénnyel
járulni nemcsak tehetségökben hanem érdekükben is
áll; minthogy e' csekély áldozatot a' leggyümölcsözőbb
előlegzésnek tekinthetik, melyből néhány év mulva
kiképzett gyermekeik, tisztjeik, vagy majoros gazdák
józanabb gazdálkodása által, kétségtelenül dús kama-
tokat fognak meríteni. — Azért is, midőn ez ügyet e'
sorokban utolag a' közönség elibe visszük, 's különösen
jobb gondolkodásu gazdatsarinkat buzdítolag szíves
részvétre kerjük, 's egyszersmind azon kedves reményt
tápláljuk: hogy az egyelőre kívánt 320 részlet rövid idő
alatt fedezve leend; 's meggyőződve vagyunk, hogy olly
keserű hiedelemmel nem lesz szükség megbarátkoz-
nunk, mintha a' külföld 's különösen a' n e m e t lapok
gúnyos állításai rólunk valami alapossgal bírná-
nak, 's mintha a' magyar tespedő helyzetéből mozdulni
nem akarna, 's hogy mi áradozó szavakkal igen, de tet-
tek 's áldozatokkal a' hazán segíteni vagy nem értünk,
vagy nem akarunk. Ide vágó ajánlatok az egyesület
titkonoki hivatalánál (Pesten gr. Károlyi ház, üllői-ut)
minden órában kedvesen fogadtatnak, magától ér-
tődén, hogy aláírason kívül is önkéntes ajánlatok
somma-meghatározás nélkül, szinte örömmel vétetnek.
— Pesten, május 15ő napján 1845. Török János,
egyesületi titkokok.

A' pestmegyeli gazdasági főkegyesület
folyó május 29én d. e. 10 órakor Káposztás-Megyeren,
kiserleti telkén álló saját épületében közgyűlést tar-
tand, mire a' t. cz. r. tagok és minden ügybarát tisz-
telettel hivatalosak. Kérnetek egy uttal a' t. cz. iv-
tartók, szíveskedjenek az újabb aláírásokat e' közgyű-
lésre annyival inkább beadni, minthogy a' kerületek
most fogván alakíttatni: az egyesületnek igen érde-
kben áll tudni, kik azon férfiak a' vidéken, kik mun-
kálatainkat rokonszenvvel kísérik.

E' végre, ha a' beszédett pénzek még beküldve
nem volnának, a' közelebb beálló medárd-vásár elég
alkalmat nyújt azoknak t. Csanády Ferencz iparegye-
sületi jegyző urhoz (újvilág-utca Ilkey-ház) való be-
küldésére. Kelt Fótón május 7dikén 1845. Ploetz
Adolf m. k. egyesületi titkokok.

A' pesti vakok intézete javára f. 1845. évi
aprilis hóban következő adakozások történtek pen-
gőben: t. Batta Mihály ur, Ferdinand királyunk dicső
születésnap emlékére egy arany; t. hevesmegye Erdő-
kövesd helysége ajánlata 1 ft 10 kr.; Rosinauer Karoli-
na pesti lakosnő hagyom. 2 ft; G. B. Sz. asszonyság ke-
gyes ajándéka 10 ft; t. Veisz József k. udvari agens ur
isméti ajándéka 50 ft; összesen egy arany in natura, és
63 ft 10 kr. Kelt Pesten május 11én 1845. Gömör y
Károly m. k. intézeti pénztárnok. Látta: D u b r a v i c z
ky elnök.

Mosonybul május 7én. Alig mult éve, hogy ná-
lunk olly egylet alakult, mely magának egy kórház
létrehozását 's itt helyben építtetését czélul tűzé ki.
'S már is kecsegtet a' remény, miszerint pár év lefor-
gása után csakugyan létesülend ezen a' szegényebb
sorsu sinylökre olly jótékonyan ható 's itt — hol az
idegenek 's a' cselédség száma nem csekély, a' nap-
számos osztatály pedig a' népességhez mérve rendki-
vüli, — majd nélkülözhetlen intézet. Ugyanis a' ta-

gok beállási díjából, a' legkisebb beállási díj egy tag-
tól 10 forintra határozaték pengőben, 's mások ada-
kozásából, aztán a' társaság keletkezte óta sorshu-
zással öszszekötött két e' czélra adott táncvizigalom-
ból, nemkülönbön f. hó 4én tartatott hangászati aka-
demiából öszszesen 16 száz pğő forintnál több gyűlt
be, mely öszszeg 6 petes évi kamatra helybeli ház-
tulajdonosok és szinte tagoknak immár kiadatott.

— A' hangászati akademiát Mauthner Amália kis-
asszonynak köszönhetjük, ki magát nem rég Pesten
hallatá zongorán 's itt keresztül utaztatában szíves volt
a' nemes vállalatot — zsenge korához képest mes-
teri játékaival — előmozdítani. Az említett kisasszony
köv. darabokat játszott, ugymint: Casta diva, cava-
tinát Normából, Mayertól; Reminiscences de Lucia
de Lamermoor 's egy fantaziát Borgia Lucretiából,
Lisztől; végre egy nemzeti melodiát szinte Lisztől;
's köztetszést és helyeslést aratott. Ezenkívül Tes-
schenthal Paulina kisasszony 's még néhány fiatal
ember mint művészetkedvelő szíveskedtek e' jóté-
kony czélra működni. Teschenthal Paulina kisassz.
egy áriát Belisarióból énekle 's bájoló ezüst hangjá-
val a' jelenlevőket elragadá. — F. hó 20kán ismét
táncvizigalom adatik, mely alkalommal az egyesület
által vett ékszer-tárgyakon kívül még több a' moso-
nyai szép nem által nagylelküleg megajánlott kézmű
is ki fog játszani. Éljenek az alapítók! éljenek mind
azok, kik e' szent ügy körül fáradoznak. — o —

A m e r i k a.

Ujyorki lapok tudósításai april 4ig az amerikai
ügyek és életkérdések változtatásáról teljes hiteles-
séggel keveset állítanak; mert egyik közlöny a' má-
sikot czáfolja. Így az Ujyorkban megjelenő wigh lap
szerint a' mexicói kormánytól tartózkodó angol és
francia követeknek sikerült végre ezen kormányval
Texasnak statusi függetlenségét elismértetni; mi ha
csakugyan valósul, akkor Texas egyesítettése az e-
gyesült tartományokkal létesíthetlen; mert fő oka az
érintett tartománynak az unióhoz csatlakozásra an-
nak el nem ismért függetlensége volt, 's most a' vi-
lág leghatalmasb kormányai által felruházatva lát-
ván magát az önállás ezen magasztos dicsőségével,
épen semmi hasznot sem láthat az unióhozi csatlako-
zásban; egyébiránt is ezen kérdés, mióta az egye-
sült statusok congressusában bizonyos erőtetést álla-
ki, majd minden népszerűségét elveszté Texasban. —
Egy másik lap pedig az itt közlöttekkel ellenkező-
leg örömben mártott tollal írja le a' néplekesülést,
mellyel a' bekebelesítés Texasban napról napra fogad-
tatik, gyűlések és lakomák tartatnak, beszédek
szavaltatnak Amerika nagyszerű jövőjéről, 's a' te-
xasiak hasznairul, melyek várakoznak reakjok az u-
nióból. Számos aláírással ellátott folyamodás nyuj-
tatott be az elnökhöz, melyben ez felszólíttatik a'
congressusnak rendkívülieg összehívatása végett,
mellynek kötelessége legyen az egyesült tartomá-
nyoknak Texas bekebelesítését tárgyzó határozat-
tát legott foganatosítani. — Mart. 19én a' senatus
nem elfogadott Oregon-bill tárgyalatott, a' szónok-
lott tanácsosok beszédeiből igen kivehető volt a' be-
nyomás, mit az angol parlament és ministerség a' leg-
közelebb ülésében Oregon vidéket érdeklőleg mon-
dottak, 's tanácsosbna tarták a' kopár tartományt
most még, inkább függőben tartani, 's semhogy mi-
atta az egész republicát veszteséges háboruba ke-
verni; ezen okoskodásbul az érintett bill 2 szótöb-
séggel félrevetett; mely esemény nem remény-
lett mennykőcsapás volt a' demokrata pártra.

Spanyolország.

A' Gacetéban april 24én két rendbeli ugyneve-
zett kegyelmezési rendelvény közöltetik az 1844ben
történt alicantei és cartagenai 's 1843ban végbe ment
vigoi fölkélekében részt vetek számára. De ezen
rendelvényt közbocsánatnak nem mondhatni, mert
több benne a' kivétel, mint a' megállapított pontok,
ugy hogy a' polgárok, kik jótékonyágában osztoz-
hatnak, könnyen felszámíthatók leendnek. A' pártok
kibékítésére tehát e' rendelvény keveset vagy épen
semmit sem tön. — A' congressusban 24én Romero
Gonzales, Puche és Castillának indítványa, hogy a'
kormánytól tagadtassék meg a' statusadosságokat
szabályozhatási felhatalmazás, 78 szóval 37 ellen
félrevetették. Eredvény nélkül maradt Puchenek
gyakori felszólalása: hogy illy köz és nagy érdekü
tárgyat fel kell a' cortesben venni, 's hogy hasonló
meghatalmazással nem lehetne a' kormányt felruhá-
zni, mert lehetlen kitudni, kinek hasznára fogják azt
az illető kormánytagok foganatosítani.

Portugália.

A portugál cortest april 20án vasárnap! — 's ezen a portugál lapok nyilvános megütközéseket tudatják, zárta be a királyné személyesen rövid trónbeszéddel, mellyben a megajánlott budgetbeni újabb udvartartási költségért köszönetét fejezi ki, meny nyiben t. i. két fiáról is megemlékezett a nemzet. — Lissabonbankövetkező bünesemény elbeszélése foglalkodtatja most a népet: Egy 16 éves hölgy, ki nek bizonyos aljas jellemű katonatiszt udvarla rokoninak ellenére — egy — még a farsangban tartott álarcos táncmultság óta eltűnt. Ugyanezen hölgynek fekete dominóba burkolt hült teteme april 19én egy város távolabb fekvő házában találtatott meg, hol az udvarló tiszt lakott. A gyanu oda czéloz, hogy a csábító e' rejtett helyre csalván a szerencsétlen hölgyet, 's ott megszeplősítvén azt, nehogy vétke kitudassék, meggyilkolá; ezt hitelesíteni látszik a körülmény is, hogy a test felfödöztekora a tiszt legott Algarbiába futott, hová azonban rögtön követé őt az elfogatási parancs.

Franciaország.

Avignonban apr. 16án a sz. József szüzek zár-dája kormányi rendelet következtében becsukott.

A városi kórházat t. i. az említett zárdaszüzek kezelték, kik rendjök szabályinál fogva csak nappal lehettek a betegek körül, éjjel pedig cellájukba vonultak, midőn a kórteremek egészen magokra hagyat-tak. E' miatt gyakori rendtelenségek támadtak el-annyira, hogy 1839ben a helyhatóság figyelmét fel-hívák, melly is szükségesnek látá a betegek ápolta-tását olyan növegyetnek adni át, melly hasonló sza-bályoknak alávetve nincs. Ezen szándék még végre nem hajtatott, midőn a kórházban háromszor egymás után tűz ütött ki, mellyek által a kórház nem meg-vetendő károkat szenvedett; egy illy alkalommal a vizsgáló hatóság egy rejtett szobában tébolyodott tekintetű zárdai szüze, mater Olivier-re, talált, ki több év óta egy a falba vésett lánczsal mindkét lá-baira megkötözten örült helyzetben feküdt. Ezen e-semény általános népingerültséget okozott, 's a kórházi bizottság a megyei kormányzó (préfet) és belminister megegyeztetével elhatározá, hogy a be-tegápoló intézet sz. Józsefszüzeitől elvéteik 's a sz. Vincze de Pauláról nevezett apácák kezelésére bi-zatik. E' határozat néhány napra végre is hajtatott 's csak a felállított igen számos katonai erőnek tulaj-donithatni, hogy a szüzek zárdájukbuli kivonulásuk-ora a népdüh aldozatívá nem estek.

Schweiz.

Luzern apr. 23. A luzerni kormány t nem rég Metternich hgnek egy irata lépé meg, mellyben az ausztriai kormány részéről őszinte szerencsekívána-tát tudatja a luzerniekkel azon győzelem miatt, mely-lyet a szabadesapatokon vittak ki, biztosítván egy-szersmind őket Ausztria részvétéről. — A foglyok ki-adatásáról kötött szerződést a nagytanács aláírta, ekkép a kellemetlen tárgy sikerrel fejeztetik be. — 26án fényes hálaünnep tartatott a Mindenható tisz-teletére, ki Luzernt az anarchián diadalmaskodtáta.

Lengyelország.

Legújabbban megjelent császári ukáz minden O-rozországhoz tartozó zsidónak parancsolja: hogy eddigi lengyel-zsidó öltönyüket letévén, helyette o-roz nemzetit öltönsenek. 1850ig szabad a viselt-cse-rét halasztani a tartomány-kormányzó által kisza-bandó váltságpénz letétele mellett; de azontul sem-miféle váltság el nem fogadtatik, az ukáz teljes erő-ben lép életbe még az asszonyok irányában is. — Igy kell a lengyel birodalomnak külsőleg 's belsőleg oroszszá lenni!

39dik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1845.

Ötödik 10 petes részletfizetés a pozsony-nagyszom-bati első magyar vasut-társaság elsőégi részvényeiből.
A' főnirt vállalat igazgatósága az ötödik 10 petes részletfizetést t. i. minden rész-vénytől 20 p. ftot — elhatározván, ennek lefizetése véghatárnapjúl 1845. Junius 15kére eső vasárnapot tűzte ki. Minden e' határidő t. i. junius 15ke után tör-tendő részletfizetés, az alapszabályokban megirt 6 petes késletkamattal együtt szinte az alapszabályokban meghatározott végső határidőig t. i. 1845. augusztus 15-kére eső péntekig okvetlenül rovassek le, különben a' részletfizetést elhanya-golt részvényesek a' társaság évkönyveiből kitoröltvén, az eddig tett fizetések a' társaság tulajdonává válnak.

Ezen részletfizetések letehetők Pozsonyban a' vállalat középonti hivatalánál; vagy Bécsben a' Ferdinac császár: című szabadsági éjszaki vaspálya főpénztár-nál. Kelt Pozsonyban majus 2kán 1845.

Kohlmann H. helyettes titoknak.

Jiringer József igazgató s. k.
Neubauer Pál igazgató s. k.

2-3

40,000 forint pengőben kiadandó. Alulirt ezennel hivatalo-san közhírré teszem: miszerint a' magyarhoni ág. hit. v. evangelicusok iskolai köz-pénztárából f. évi julius 1től 40,000 p. ft alapítványi tőke 6 pcentes kamatra — egy-sommában vagy részenként is — kölcsön kiadandó. Kölcsönvenni kívánók az ala-pítványi pénztáraknál bevett szabályok szerint készitendő hiteles öszveírását 's be-csüit biztossággal nyujtandó javaiknak egyéb kívántató bizonyítványokkal együtt minélelőbb nyujtsák be t. edvi Illés Adam h. ügyvéd úrhoz, Pesten országot 640. sz. alatt gróf Zay Károly ms. k.

Hirdetvény.

Sz. kir. Nagybánya városa tanácsa ré-széről ezennel közzé tétetik: hogy a' fe-kete sas című belső vagyis piaci vendég-fogadója; továbbá az arany szarvas cí-mű és borpataki külső vendégfogadójai és a' borpataki sörház f. évi november 1ó nap-jától kezdve, hat egymásután következő évre, újabban bérbé adandók levén; e-zeknek árverésutjáni bérbé adására f. évi junius 2dik napja tüzetett ki. — Továbbá ugyancsak ezen sz. kir. városnak felső új-falusi, lénárdfalusi, és alsó-újfalusi korca-mái, fűrészmalma, 's végre az úgynevezett nagy, közös, és szászári lisztelómalmjai f. évi november 1ó napjától kezdve, három egymásután következő esztendőre hason-lókép bérbé adandók levén, az e' felett tartandó árverés határnapjúl f. é. august. 2ka tüzetett ki.

A' bérleti kívánók tehát a' fen kitett határnapokon, szükséges bánatpénzzel el-látva a' város gazdasági hivatalánál meg-jelenésre, hol a' bérleti feltételek is min-denkor megtekinthetők, ezennel felszólítatnak.

Haszonvételek bérbé adása.

A' nm. m. k. udv. kincstár kegye's ren-deletéből közhírré tétetik: hogy a' meg-írtült kalocsai érseki uradalomhoz tarto-zó következő haszonvételek, mellyeknek mostani haszonbérleti idejök 1845. év vé-gével fognak kitelni, három egymást kö-vető évre, ugymint: 1846. évi januarus hó első napjától kezdve 1848. év december hó utolsó napjág, fognak — helybenhagyás joga a' nm. m. k. udv. kincstárnak fentar-tatván — haszonbérbe adatni, nevezetesen:

A' bácsi uradalomban:

1) Ezen egész uradalom határán levő vizekben 's mocsárokbán a' nádaly-, vagy is pióca-fogás joga, mellyhez megkiván-tatik bánatpénz 5 ezüst forint.

2) Bacsujfalu helységben az ottani ven-dégfogadó a' haszonbérő által tulajdon i-talai mérés szabadságával; bánatpénz 85 ezüst forint.

3) Ottan a' mészárszék 40 hold szántó-, 's 28 hold kaszálló-földekkel; bánatpénz 20 ezüst forint.

4) Dérony helységében a' helybeli ven-dégfogadó; bánatpénz 70 forint pengő.

5) Dérony helység határán a' halászat joga; bánatpénz 10 forint.

6) A' klesicsi pusztán levő vizen a' ha-lászat joga; bánatpénz 6 forint, melly ha-szonvételek haszonbérbe fognak adatni 1845. évi augustus hó 19én Bács érseki mez-ővárosban a' tisztartói irodában szokott reggeli órákban.

A' kalocsai és hajósi kerüle-tekre nézve.

1) A' kalocsai sörház, a' hol pálinka-mé-retés megengedtetik, az udvar melletti kerttel; bánatpénz 130 ezüst forint.

2) A' dunai felső halászat Foktű helysé-ge felső határától kezdve Sükösd helysé-ge alsó határig a' Dunában, a' mint az az urodalmat illeti, 's annak ágaiban, nemkülönb a' Duna folyásán kívül levő vizek-ben csik- és tekenősbéka-fogással, kivé-vén a' Kalocsa városa határán levő vize-ket, és az egész uradalomban a' pióca-fogást; bánatpénz 260 forint pengő.

3) A' hajósi kerületben a' káli pusztában 635 holdat tevő szántóföldek, mellyekre kívántatik 130 ezüst forint bánatpénz.

A' kalocsai kerületi haszonvételek ár-veretése 1845. évi szeptember hó 3kán Ka-locsán az igazgatói irodában fog reggeli órákban tartatni, mellyre a' haszonbérle-ni szándékozók szükséges bánatpénzzel ellátva, illendő n meghivatnak.

A' feltételek ezekre nézve megtekin-thetők Kalocsán az igazgatói hivatali, és a' tisztartói hivatalok irodájában Kalocsán, Hajóson, Szent-Ivánon és Bácsban. 2-3

Hamuzsír-árverési hirdetvény.

A' nm. m. kir. udv. kincstár rendelete következtében, az ungvári kir. kincstári uradalomban jelenleg készen levő 's f. évi szeptember hó vegeig még kifőzendő, 's öszszesen körülbelül egy ezer mázsa sz felül haladandó finomított hamuzsír (cal-cinire Putzsch) mennyiség, f. évi junius hó 16dik napján Ungvárott tartandó nyilván-nyos árverés utján a' legtöbbet ígérőnek elfogadatni.

Venni szándékozók a' fenérintett nap-on 1000 pengő forint bánatpénzzel ellát-va az ungvári uradalmi irodában megje-lenhetnek a' szóbeli árverésre; — de egyéb-iránt irásba foglalt ajánlatok is elfogad-tatnak, mellyek Budán a' magy. k. udv. kincstár elnökségénél, vagy Bécsben a' cs. kir. közönséges udv. kincstár kiadó-hivatalánál általvételi megmérés mellett szokott hivatalos órákban legfeljebb folyó 1845ik évi junius hó 4ik napja delelőtti 12 óráig benyujtandók lesznek.

Az ajánlatok jól bepecsételve 's kívül-ről ezen czímmel „Ajánlat az ungvári 1845öki hamuzsírért” ellátva teendők.

Az ajánlat tartalma legyen:

a) a' számszerint 's irásban kiteendő ígéret minden egyes mázsa finomított ha-muzsírért,

b) azon nyilvános kijelentés, hogy az ajánló az árverési feltételeket látta, ér-tette 's aláírta legyen, — 's ugy czekek, valamint azon szerződést is, melly az ár-ve-rési feltételek nyomán vele kötendő pon-tosan teljesíteni fogja.

c) az ajánlónak sajátkezűleg aláirt kereszt- 's vezetékneve, sorsa és lakása hozzá melléklésével.

d) minden ajánlathoz a' budai m. k. kincstári főfizető-hivatal, vagy illetőleg a' bécsi cs. kir. közönséges udv. kincstári főfizető-hivatal tétvénye 's hivatalos el-ismerésének mint mellékletnek csatolta-tás, a' letett 1000 p. gó forintos bánat; énz felöl.

Ezen bánatpénz vagy készpénz, vagy pedig minden tehertől mentes ausztriai státuspapírokban, mellyeknek értéke a' történt fizetést megelőző napon folyamot-

ban levő pénzkelet szerint számítandó — a' fenérintett hivataloknál leend befizetendő.

Az árverési feltételek Ungvárott a' k. kincstári igazgatói és erdő-hivatali iro-dákban, — nemkülönb Budán a' m. k. kir. udv. kincstár kiadó- valamint Bécs-ben a' cs. k. közönséges udv. kincstár ki-adó-hivatalában naponként eleve is meg-tekinthetők. Budán apr. 30. 1845. 1-3

Hirdetvény.

A' nm. m. k. udv. kamara rendeleté-ből az ó-budai és visegrádi kor. uradal-mak részéről közhírré tétetik, hogy f. évi május hó 19ik napján a' budaörsi, 20án a' tahi, és bogdányi, 21én pedig a' visegrádi és nagymarosi uradalmi pinczékben né-hány ezer akó fehér és vörös borok edény nélkül, valamint a' budaörsi és bogdányi pinczében levő törköly- és borseprő pá-linka, szokott reggeli órákban nyilvános árverés utján készpénzbeli fizetés mellett el fognak adatni. 1-3

Hirdetvény.

Felsőbb engedelem mellett alulirt sza-badalmazott Érsek-Eger városában bör-gyárt állított fel, melly gyárbul kikerült mindenemű bőreit e' haza minden lakosi-nak ajánlani bátor kodik; a' medárdi pesti legközelebb vásár alkalmakor bolja le-szen a' Szarka-utczában Kárász-felő ház-ban 5ik szám alatt Páris városhoz czímmel kávéházzal szemközt. S c h e v a r t z István bejegyzett egri kereskedő és börgyár-tulajdonos. 1-2

Hirdetvény.

A' nm. m. kir. udv. Kamara részéről közhírré tétetik: hogy Tisza-Ujlakon az eddig főnálló számtartói hivatal fölözla-tása által egy új kamarai ispán hivatal rendszerítése megengedtetett, mellynek évi díja 250 p. ft. járandóság fejében 15 öl fa, 52 pozs mérő zab, 24 pozs m. buza, 200 font só, továbbá rét és szénajárandóság fejében 50 ft pengőben, és egy lakház jár-rand.

Ezen hivatalt megnyerni vágyók fo-lyamodványaikat a' mármorosi k. k. kor-mányzóságnál nyujtsák be. 2-3

Minden könyvüruznál kapható, vagy általok, Zsoldos zombathelyi és Reichard kőszegi könyvüru uraktól meghozatható e' rőpirat:

A' nemeseeknek a' házi pénztár terheiben részeseüléséről, Felső-Eöri Bertha Antaltól, t. n. Vas vármegye volt főjegyzője- 's országyűlési kö-vetétől, most pedig polg. törvényszéki választott táblabírájától. — Ara 10 pengő kr.

Gabonár váltó garasban, Pesten pesti, egyebült pozs. méről értes.

	Tisztább.	Kétszeres	Rosz.	Arpa.	Zab.	Kukorica
Pesten, maj. 9. (pesti m.)	120-140	81-92	80-86	70-72	62-68	81-93
Szegeden, apr. 25. (poz. m.)	— 68	— 50	— 50	— 45	— 50	— 50
Komáromban, „ 15. „ „	— 99	— 67	—	— 52	—	—
Győrött, „ 14. „ „	— 82	—	— 67	— 48	— 44	— 61
Mosonyban, maj. 8. „ „	82-114	—	64-71	31-52	43-47	60-75
N. Szombatban, „ 5. „ „	100-106	—	70-74	50-52	40-44	—
Pozsonyban, „ 9. „ „	95-114	—	68-71	54-55	46-50	— 70
Miskolczon, „ 3. „ „	75-85	65-70	63-65	45-55	38-40	50-60

Dunavizállás: maj. 10én: 12' 1'' 0'' a' 0 fölött.

Mai lapunkhoz mellékelve szétküldetik Bartay Endre ur. előfizetési felszólítása Művészeti vezér című kézikönyvére.

Szerkeszti: Helmezy. — Nyomatja: Trattner-Károlyi uri-utca 453.